

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

27.04.2018 № 07-820

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради
України
Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати 13.03.2018 було розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на виплату соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів, а також прийнято за підсумками його обговорення рішення.

Виконання бюджетної програми «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів», **запровадженій з 2017 року**, Мінсоцполітики як головним розпорядником бюджетних коштів, органами соціального захисту населення як розпорядниками нижчого рівня, вищими навчальними закладами здійснювалось за недосконалість нормативно-правового забезпечення, супроводжувалось організаційними недоліками, що **позначилося на повноті та своєчасності виплати студентам пільгових категорій соціальних стипендій.**

Державні соціальні гарантії на отримання соціальної стипендії, встановлені законами України, на час аудиту мали студенти (курсанти) **десяти пільгових категорій**, а також діти-сироти та діти з малозабезпечених сімей, яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України.

Спрямування у 2017 році на такі цілі **641,1 млн грн** бюджетних коштів дало можливість виплатити соціальну стипендію **58,3 тис. студентам** (курсантам) вищих навчальних закладів, які мали на це право, з яких **18 тис. осіб** (30,9 відс.) – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також студенти (курсанти) вищого навчального закладу, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, та **65 осіб** – студенти (курсанти), яким призначено соціальну стипендію Верховної Ради України.

Проте внаслідок завищення обсягів бюджетних призначень на стадії затвердження державного бюджету із передбачених законом про Державний бюджет України на 2017 рік **993 млн грн** на виплату соціальних стипендій фактично використано лише **641 млн грн** (64,6 відс.), тоді як третина бюджетних призначень (**326,6 млн грн**, або 32,9 відс.) Кабінетом Міністрів України у листопаді 2017 року була перерозподілена на інші бюджетні

програми Мінсоцполітики. Крім того, наприкінці 2017 року Мінсоцполітики до державного бюджету повернено як невикористані ще **25,4 млн гривень**.

Передусім це пов'язано із **незабезпеченням Мінфіном належного процесу формування та планування бюджетної програми** «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів». Бюджетні призначення за КПКВК 2501180 включені до проекту Державного бюджету України на 2017 рік за відсутності бюджетного запиту головного розпорядника бюджетних коштів та необхідних розрахунків обґрунтування потреби, що є недотриманням вимог Бюджетного кодексу України.

Нормативно-правове забезпечення встановленого законами гарантованого права студентів (курсантів) вищих навчальних закладів на отримання соціальних стипендій містить неузгодженості внаслідок **відсутності чіткого визначення порядку призначення і виплати соціальних стипендій**.

З 01.01.2017 питання призначення та виплати соціальних стипендій, зокрема, особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, регулюється постановами Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 «Питання стипендіального забезпечення» у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1050, якою внесено зміни до Порядку призначення і виплати стипендій (далі – Порядок призначення і виплати стипендій), та від 28.12.2016 № 1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) державних вищих навчальних закладів», якою затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів (далі – Порядок використання коштів для виплати стипендій). Проте ці нормативні акти **не узгоджуються між собою**.

Невідповідності окремих положень цих порядків у **частині призначення соціальних стипендій**, які не були усунуті під час погодження проектів актів і протягом більш як одного року їх реалізації, спричинили різні підходи вищих навчальних закладів до призначення та виплати соціальних стипендій, зокрема щодо: врахування вищими навчальними закладами при призначенні соціальних стипендій відсутності академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання та включення до рейтингу, як цього вимагає Порядок призначення і виплати стипендій; невідповідностей у переліку пільгових категорій; збільшення на 50 відс. розміру соціальної стипендії у разі, якщо студенти є інвалідами по зору і слуху, тощо.

Зокрема, вищі навчальні заклади, які були об'єктами аудиту, при призначенні соціальної стипендії керувались Порядком призначення і виплати стипендій і студентам, які мали академічну заборгованість та незадовільні результати навчання, таку стипендію **не призначали**, у тому числі студентам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. При цьому до наступного семестрового контролю соціальна стипендія **не призначалась і у разі ліквідації академічної заборгованості, що є порушенням права цих студентів на законодавчо встановлену державну підтримку**.

Аудитом встановлено таких фактів щодо 124 студентів пільгових категорій на загальну суму **923,4 тис. гривень**. Так, Київським національним торговельно-економічним університетом через наявність академічної

заборгованості не призначалася та не виплачувалася соціальна стипендія **96 студентам** (з них 19 – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування) на загальну суму **793,7 тис. гривень**. Ці студенти не отримували соціальної стипендії від шести до дванадцяти місяців, незважаючи на погашення заборгованості впродовж місяця після семестрового контролю.

Аналогічні факти були встановлені перевітками під час аудиту в Одеському національному університеті «Одеська морська академія», Хмельницькому національному університеті, Хмельницькому політехнічному коледжі Національного університету «Львівська політехніка» тощо.

Порядком використання коштів для виплати стипендій **не було передбачено норми** щодо гарантованого Законом України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» права осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, на виплату стипендії **на період перебування в академічній відпустці за медичними показаннями**.

Всього вибірковими перевітками було охоплено 19 об'єктів, які задіяні в процесі виконання бюджетної програми та розташовані в містах Києві, Львові, Одесі, Харкові, Хмельницькому та Сєвєродонецьку Луганської області, з них дев'ять органів соціального захисту населення та десять вищих навчальних закладів. Проведеним аудитом виявлено ряд проблем і недоліків організаційного характеру, недотримання норм Порядку використання коштів для виплати стипендій як з боку **органів соціального захисту населення**, так і з боку **вищих навчальних закладів**, зокрема, внаслідок організаційних недоліків усіх учасників процесу студенти пільгових категорій **отримували соціальні стипендії із затримкою**, особливо у січні-березні 2017 року.

Під час проведеного **в органах соціального захисту населення** аудиту встановлено порушень на загальну суму **19286,2 тис. грн**, з них порушення вимог Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо **своєчасного перерахування** коштів, передбачених для виплати соціальних стипендій, становили **16949,7 тис. грн**, при плануванні видатків – **2153,7 тис. гривень**.

Вищими навчальними закладами, які були об'єктами аудиту, не забезпечено дотримання нормативно-правових актів на загальну суму **12510,8 тис. грн**, зокрема порушення вимог Порядку використання коштів для виплати стипендій щодо своєчасного перерахування студентам соціальних стипендій становили **12433,8 тис. гривень**. У порушення вимог Закону України від 05.10.2000 № 2017 «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», Закону України від 03.07.1991 № 1282 «Про індексацію грошових доходів населення» та Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1078, окремими вищими навчальними закладами не проведено індексації соціальних стипендій або проведено її несвоєчасно.

За результатами розгляду цього питання Рахункова палата рекомендувала Кабінету Міністрів України удосконалити та привести у відповідність нормативно-правове забезпечення призначення та виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів; прийняти узгоджене рішення щодо призначення соціальних стипендій студентам

(курсантам) вищих навчальних закладів пільгових категорій у разі наявності академічної заборгованості та після її ліквідації; розглянути питання виплати стипендій особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, у разі надання академічної відпустки за медичним висновком. Про результати аудиту поінформовано Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Рахункова палата рекомендувала Мінсоцполітики та МОН, зокрема, вжити заходів щодо надання Кабінетові Міністрів України пропозицій стосовно приведення у відповідність Порядку призначення і виплати стипендій та Порядку використання коштів для виплати соціальних стипендій, Мінсоцполітики – забезпечення обґрунтованого планування та ефективного використання коштів державного бюджету за КПКВК 2501180 «Виплата соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів», контролю за ефективним виконанням цієї бюджетної програми; МОН – щодо забезпечення контролю за законним і своєчасним призначенням та виплатою соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів.

Відповідно до статті 37 Закону України «Про Рахункову палату» надаємо в порядку інформування.

З повагою

Голова

В.В. Пацкан